Statystyczny pomiar płynności finansowej

Do badania płynności finansowej w układzie statycznym służą stany zasoby środków obrotowych i zobowiązań.

Do oceny płynności finansowej przedsiębiorstwa służy szereg tradycyjnych wskaźników o większym bądź mniejszym zakresie zastosowania w praktyce. Najistotniejsze z nich to:

– wskaźnik bieżącej płynności finansowej,

– wskaźnik płynności przyspieszonej (tzw. wskaźnik szybki),

– wskaźnik środków pieniężnych,

– wskaźnik zobowiązań natychmiast wymagalnych treasury ratio

Wskaźnik bieżącej płynności finansowej informuje, ile razy bieżące aktywa pokrywają bieżące pasywa (zobowiązania). Stanowią je zobowiązania wobec dostawców, pracowników, budżetów, instytucji publicznoprawnych ujęte w bilansie w pozycji zobowiązania, kredyty krótkoterminowe oraz rata kredytu długoterminowego przypadająca do zapłacenia w danym roku. Oblicza się go w następujący sposób:

Obliczony dla danego przedsiębiorstwa wskaźnik porównuje się z danymi okresu poprzedniego, wskaźnikami innych przedsiębiorstw oraz tzw. standardami (wartościami normatywnymi) przyjmowanymi w praktyce krajów wysoko rozwiniętych. Trzeba jednak dodać, że nie ma zgodności w literaturze co do wysokości tych normatywów. Według J. Ostaszewskiego [J. Ostaszewski, Ocena efektywności przedsiębiorstwa wedlug standardów EWG, CIM, Warszawa 1991, s. 54-55.] wartość wskaźnika powinna mieścić się w przedziale 1,6-1,9. Wyższa wartość wskaźnika świadczy o nadmiernym zamrożeniu w majątku obrotowym środków, które mogłyby być zainwestowane w

alternatywne przedsięwzięcia. L. Bednarski [L. Bednarski, Analiza finansowa w przedsiębiorstwie, PWE, Warszawa 1994, s. 66 i dalsze.] przyjmuje, że optymalny poziom wskaźników płynności mieści się w granicach 1,5 do 2,0, zaś wskaźnik wyższy od 2,0 świadczy o realnym zabezpieczeniu zobowiązań bieżących. Do tego typu normatywów krytycznie odnosi się D. Davies [D. Davies, Sztuka zarządzania finansami, PWN – McGraw-HilL. Warszawa – Londyn 1993,s.42-50.]. Zdecydowanie negatywnie ocenia on górną normę 2,0, stanowiącą granicę bezpieczeństwa finansowego firmy, czyli granicę, która zapewnia zachowanie równowagi finansowej firmy. Twierdzi on, że w poszczególnych branżach, firmy mają różny poziom środków obrotowych i zapotrzebowanie na te środki zmienia się pod wpływem m.in. specyfiki branży.

Wydaje się, że przyjęcie jako jednej z baz porównań standardów płynności pozwala firmie ocenić swoją pozycję na tle ogólnie przyjętych w gospodarce reguł. Natomiast odchylenia od tych reguł mogą mieć różne przyczyny. Tkwią one m.in. w specyfice branży, w zmieniających się warunkach otoczenia, w przyjętej przez firmę strategii finansowej itp. Standardy te nie są jedyną bazą odniesienia, oprócz nich przyjmuje się do oceny wskaźniki płynności z okresów poprzednich oraz wskaźniki innych firm branży. Toteż wykorzystanie ich w ocenie płynności finansowej nie prowadzi do błędnych wniosków i uchybień.

Nadmiernie wysoka lub nadmiernie niska wartość wskaźnika bieżącego powinna skłaniać kierownictwo przedsiębiorstwa do zbadania przyczyn takiego kształtowania się omawianej relacji. Niski wskaźnik oznacza bowiem, że firma działa z dnia na dzień i nie posiada wystarczających zasobów gotówkowych dla uregulowania bieżących zobowiązań. Natomiast im większy jest wskaźnik płynności bieżącej, tym mniejszy jest udział zobowiązań bieżących w finansowaniu cyklu eksploatacyjnego. Nadmiernie wysoki wskaźnik płynności świadczy o tzw. nadpłynności finansowej, która ma uzasadnienie tylko wtedy, gdy wynika z dużego poziomu gotówki okresowo ulokowanej w

krótkoterminowych papierach wartościowych przynoszących określone dochody.

Przyjęcie do oceny płynności finansowej przedsiębiorstwa łącznych jego aktywów bieżących zaciemnia obraz zdolności tego przedsiębiorstwa do wywiązywania się z zobowiązań krótkoterminowych. Aktywa te charakteryzują się bowiem różnym stopniem płynności finansowej, czyli szybkości zamiany ich na gotówkę. Powstaje więc potrzeba wyłączenia z tych aktywów zapasów, które nie mogą być odpowiednio szybko upłynnione, a ponadto część tych zapasów może być przestarzała i trudna do sprzedaży. Celowi temu służy wskaźnik przyspieszonej płynności finansowej (wskaźnik szybki; mocny test) ustalony według wzoru:

Wskaźnik ten pokazuje stopień pokrycia zobowiązań krótkoterminowych aktywami o dużym stopniu płynności. Wskaźnik szybki, wynoszący 1,0 uważany jest za satysfakcjonujący i pokazuje, iż przedsiębiorstwo może szybko sprostać bieżącym zobowiązaniom. Podobnie jak dla wskaźnika bieżącego występują znaczne różnice w jego interpretacji [B. Włoszczowski, Problemy analizy finansowej w nieustabilizowanych. warunkach, „Rachunkowość" 1994, nr 10.]. Według J. Ostaszewskiego wartość wskaźnika należącego do przedziału 0,9-1,0 jest najwłaściwsza. Natomiast zdaniem innych autorów, dopiero wskaźnik nie niższy niż 1,0 zapewnia, że firma jest w stanie bieżąco regulować swe zobowiązania krótkoterminowe. Natomiast D. Davies twierdzi, że nie istnieje idealny wskaźnik, który mógłby stanowić bazę odniesienia. To co dla jednej firmy jest dobre, dla innej jest niedorzeczne.

Na pozytywną ocenę sytuacji finansowej zasługuje przedsiębiorstwo, w którym różnica między wskaźnikiem bieżącym i wskaźnikiem szybkim nie jest zbyt duża. Jeśli szybki wskaźnik jest niski, a wskaźnik bieżący wysoki, to oznacza, że firma utrzymuje zbyt wysoki poziom zapasów, w których zamrożony jest fundusz obrotowy. Jednak utrzymywanie wysokiego stanu zapasów przedsiębiorstwo może niekiedy traktować jako

barierę przeciwko inflacji. Wysoki wskaźnik szybki oznacza natomiast nieproduktywne gromadzenie środków pieniężnych na rachunkach bankowych oraz występowanie wysokiego stanu należności.

Oceniając sytuację finansową firmy należy sprawdzić, jakie są tendencje zmian powyższych wskaźników w czasie. Niskie wskaźniki płynności są sygnałem o zagrożeniu zdolności płatniczej przedsiębiorstwa, zaś płynność większa niż potrzeby firmy może mieć niekorzystny wpływ na jej rentowność.

W warunkach polskich utrzymywanie wysokich zapasów może stanowić pewną ochronę firmy przed inflacją, zwłaszcza gdy ceny dóbr zaopatrzeniowych rosną szybciej niż stopa kredytów bankowych zaciąganych na finansowanie zapasów. Ten wysoki poziom może być przyczyną dużej rozbieżności między wskaźnikiem bieżącej płynności finansowej a wskaźnikiem płynności przyspieszonej. W analizach płynności finansowej wykorzystuje się oprócz wymienionych wskaźników również tzw. wskaźnik środków pieniężnych (wskaźnik gotówki).

W liczniku omawianej relacji uwzględnia się tylko te aktywa, których zdolność do regulowania zobowiązań jest natychmiastowa. Określa ona zatem, jaka część zobowiązań może być uregulowana bez zwłoki, gdyby stały się one nagle wymagalne. Brak środków pieniężnych na koncie nie oznacza jednak utraty płynności finansowej przez przedsiębiorstwo, zwłaszcza gdy ma ono zagwarantowany dopływ środków pieniężnych z regularnie inkasowanych należności. Zupełny brak środków pieniężnych w firmie może prowadzić do strat wynikających z braku możliwości zawierania szybkich korzystnych transakcji czy skorzystania z nadarzających się na rynku „okazji". Natomiast nadmiar gotówki powoduje powstawanie kosztów utraconych możliwości, zwłaszcza gdyby środki te mogły być zainwestowane i mogły się stać źródłem przychodów pieniężnych. Obliczanie wskaźnika środków pieniężnych wskazane jest zwłaszcza w warunkach zatorów płatniczych, charakterystycznych dla gospodarki polskiej.

Przedsiębiorstwo zgodnie ze wskaźnikiem płynności przyspieszonej może wykazywać wysoki stopień płynności finansowej, ale środki służące do regulowania zobowiązań mogą być ulokowane w należnościach, które mogą być przeterminowane, nieściągalne bądź sporne, możliwe do uzyskania po korzystnym wyroku sądowym.

W literaturze proponuje się również bardziej rygorystyczne obliczanie wskaźnika środków pieniężnych. Jest to tzw. treasury ratio (wskaźnik natychmiastowej wypłacalności), stanowiący stosunek środków pieniężnych do płatności natychmiast wymagalnych, czyli takich, których okres wymagalności przypada na najbliższe 3 miesiące.

W praktyce nie ma wypracowanego standardu odnoszącego się do poziomu tego wskaźnika. Przedsiębiorstwo musi zatem porównywać go w czasie.

Reasumując, trzeba podkreślić, że pomiar płynności finansowej na podstawie wielkości zasobowych, statycznych na dany moment ma szereg niedoskonałości, dlatego dla celów sterowania płynnością finansową muszą być wykorzystywane również inne metody pomiaru płynności.

Statystyczny pomiar płynności finansowej

Płynność finansowa jest jednym z kluczowych aspektów zarządzania finansami w przedsiębiorstwach, instytucjach finansowych i gospodarstwach domowych. Oznacza zdolność podmiotu do terminowego regulowania bieżących zobowiązań oraz utrzymania równowagi między wpływami i wydatkami. Statystyczny pomiar płynności finansowej opiera się na analizie wskaźników finansowych, badaniu tendencji w czasie oraz wykorzystaniu metod ilościowych do oceny stabilności finansowej podmiotów gospodarczych.

Jednym z podstawowych wskaźników stosowanych w pomiarze płynności finansowej jest **wskaźnik bieżącej płynności** (current ratio), który określa stosunek aktywów obrotowych do

zobowiązań krótkoterminowych. Jest to jedna z najczęściej stosowanych miar oceny zdolności przedsiębiorstwa do spłaty krótkoterminowych zobowiązań za pomocą środków znajdujących się w aktywach obrotowych, takich jak gotówka, należności czy zapasy. Wartość tego wskaźnika powinna oscylować w granicach od 1,2 do 2,0, co oznacza, że przedsiębiorstwo posiada wystarczające aktywa do pokrycia swoich zobowiązań.

Drugim istotnym wskaźnikiem jest **wskaźnik szybkiej płynności** (quick ratio), który wyłącza z aktywów obrotowych najmniej płynne składniki, takie jak zapasy, i uwzględnia jedynie gotówkę, należności oraz inne szybkie do spieniężenia aktywa. Wskaźnik ten dostarcza dokładniejszych informacji o zdolności przedsiębiorstwa do spłaty zobowiązań w sytuacjach kryzysowych, kiedy szybkie pozyskanie środków finansowych jest konieczne. Optymalna wartość tego wskaźnika powinna przekraczać 1,0, co oznacza, że firma jest w stanie regulować swoje bieżące zobowiązania bez konieczności sprzedaży zapasów.

Jeszcze bardziej rygorystycznym wskaźnikiem jest **wskaźnik natychmiastowej płynności** (cash ratio), który uwzględnia jedynie środki pieniężne i ich ekwiwalenty w stosunku do zobowiązań krótkoterminowych. Ten wskaźnik pozwala ocenić, czy firma ma wystarczającą ilość gotówki na pokrycie wszystkich zobowiązań natychmiastowo, bez konieczności sprzedaży innych aktywów. Jego wartość powinna wynosić co najmniej 0,2–0,5, ponieważ zbyt wysokie wartości mogą świadczyć o nieefektywnym zarządzaniu kapitałem obrotowym.

Statystyczny pomiar płynności finansowej obejmuje również analizę przepływów pieniężnych, czyli **cash flow**, który jest bardziej dynamicznym sposobem oceny płynności w porównaniu do wskaźników statycznych. Przepływy pieniężne dzielą się na operacyjne, inwestycyjne i finansowe. Kluczowe znaczenie mają przepływy operacyjne, ponieważ odzwierciedlają zdolność przedsiębiorstwa do generowania gotówki z podstawowej działalności. Ujemne przepływy operacyjne mogą oznaczać trudności finansowe i konieczność finansowania działalności z

zewnętrznych źródeł.

Innym narzędziem wykorzystywanym w analizie statystycznej płynności finansowej jest **wskaźnik cyklu konwersji gotówki** (cash conversion cycle, CCC), który mierzy czas potrzebny na zamianę wydatków na surowce i towary na wpływy ze sprzedaży. Składa się on z trzech elementów: okresu rotacji zapasów, okresu rotacji należności oraz okresu rotacji zobowiązań. Skrócenie cyklu konwersji gotówki oznacza, że przedsiębiorstwo szybciej odzyskuje środki i może lepiej zarządzać płynnością finansową.

Analizując płynność finansową, często stosuje się metody statystyczne, takie jak analiza regresji, analiza szeregów czasowych oraz modele ekonometryczne. Pozwalają one na prognozowanie przyszłej płynności finansowej i identyfikację czynników wpływających na jej zmienność. Modele statystyczne, takie jak analiza dyskryminacyjna Altmana czy modele scoringowe, są wykorzystywane do przewidywania ryzyka niewypłacalności na podstawie wskaźników płynności oraz innych zmiennych finansowych.

Pomiar płynności finansowej nie ogranicza się wyłącznie do przedsiębiorstw. W sektorze bankowym stosuje się wskaźniki płynności, takie jak **wskaźnik pokrycia płynności (LCR, Liquidity Coverage Ratio)** oraz **wskaźnik stabilnego finansowania netto (NSFR, Net Stable Funding Ratio)**, które określają zdolność banku do wywiązywania się z krótkoterminowych i długoterminowych zobowiązań. Instytucje finansowe monitorują również płynność finansową państw poprzez analizę zadłużenia publicznego, deficytu budżetowego oraz zdolności do spłaty zobowiązań międzynarodowych.

Współczesne podejście do pomiaru płynności finansowej obejmuje także wykorzystanie sztucznej inteligencji i big data. Zaawansowane algorytmy analizują miliony transakcji finansowych i pozwalają na bardziej precyzyjne przewidywanie problemów płynnościowych. Machine learning jest coraz częściej

stosowany w bankach i dużych przedsiębiorstwach do automatycznej oceny zdolności płatniczej klientów i przewidywania potencjalnych trudności finansowych.

Statystyczny pomiar płynności finansowej jest niezbędnym narzędziem w analizie kondycji finansowej przedsiębiorstw, instytucji finansowych oraz całych gospodarek. Wykorzystanie wskaźników płynności, analiza cash flow, modele statystyczne oraz nowoczesne technologie pozwalają na skuteczne monitorowanie płynności i minimalizowanie ryzyka niewypłacalności. Prawidłowa ocena płynności finansowej ma kluczowe znaczenie dla stabilności systemu finansowego, zarządzania ryzykiem i podejmowania trafnych decyzji ekonomicznych.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy - potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę pisanie prac - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.